

แผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย Lesson Plans for Early Childhood Music Activities Using Thai Traditional Songs

อมรินทร์ หมอกอ่อน

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง E-mail: cu_aumz@hotmail.com

ภัทรธีรา ดีสัว

โรงเรียนสามภาษาจ้อเล่อพัฒนา E-mail: patteradisua@gmail.com

Amarin Morkon

Faculty of Fine and Applied Arts, Ramkhamhaeng University, E-mail: cu_aumz@hotmail.com

Pattera Disua

Zhi-Ler Pattana Trilingual School, E-mail: patteradisua@gmail.com

รับเข้า : 6 ธันวาคม 2568 แก้ไข : 25 กุมภาพันธ์ 2569 ตอรับ : 17 มีนาคม 2569

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา เก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ใช้เพลงไทยจากผลการวิจัยในบทความเรื่อง การวิเคราะห์เพลงไทยที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยจากหนังสือเพลงสยามสำหรับเด็ก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย 5 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็น วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบประเมินมาตรฐานค่า สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย พบว่าการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย มีการออกแบบเป็นจำนวน 5 แผน ตามจำนวนเพลงไทยที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย 5 เพลง กำหนดกิจกรรมให้สอดคล้องกับทักษะดนตรี 6 ด้าน ได้แก่ การฟัง การร้อง การเคลื่อนไหว การเล่น การสร้างสรรค์ และการอ่าน กำหนดรายละเอียดองค์ประกอบของแผน 6 ข้อ ได้แก่ แนวคิด จุดประสงค์ สารการเรียนรู้ กิจกรรม สื่อการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นหรือแนวคิดในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทยจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พบว่าควรเขียนแนวคิดให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ กิจกรรม และการวัดประเมินผล เน้นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เน้นการสอนปฏิบัติมากกว่าการสอนทฤษฎี กิจกรรมเป็นลำดับเรียงเนื้อหาจากง่ายไปยาก สื่อการเรียนรู้ที่จำเป็นต้องได้ วัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์ ลักษณะเพลงที่ใช้ในกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย มีภาษาและเนื้อหาที่เข้าใจ

ง่าย เพลงเนื้อเต็มและไม่ยาวจนเกินไป อยู่ในบันไดเสียง Pentatonic Scale มีจังหวะที่สม่ำเสมอ เป็นเพลงไทยสำหรับเด็กโดยเฉพาะผลการตรวจสอบคุณภาพด้วยแบบประเมินมาตรฐานค่า ฉบับรายแผน พบว่าทั้ง 5 แผนมีระดับผลการประเมินดีมาก และฉบับภาพรวม พบว่าทั้ง 4 ด้านมีระดับผลการประเมินดีมาก

คำสำคัญ: แผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรี เด็กปฐมวัย เพลงไทย

Abstract

This research aimed to develop lesson plans for music learning activities for early childhood using Thai songs. The study employed a research and development (R&D) methodology. Data were collected through a review of theories related to music learning activities for early childhood and the selection of Thai songs based on a previous study titled “An Analysis of Thai Songs Suitable for Early Childhood from the Book Siam Songs for Children”. The sample group consisted of five experts in early childhood music education using a structured interview form to gather their perspectives, and the data were analyzed using content analysis. The quality of the lesson plans was evaluated using a rating scale assessment form, and the data were analyzed using percentage and mean.

The results revealed that five lesson plans were developed based on five Thai songs appropriate for early childhood learners. The activities were designed to support six musical skills: listening, singing, movement, playing, creativity, and reading. Each lesson plan consisted of six components: concept, objectives, learning content, learning activities, learning materials, and assessment and evaluation. The expert interviews suggested that the concept should align with the objectives, activities, and assessment methods, with an emphasis on behavioral objectives and practical learning experiences rather than theoretical instruction. Activities should be organized progressively from simple to complex, using tangible learning materials. Suitable songs for early childhood should contain simple language, appropriate lyrics length, a pentatonic scale, and a consistent rhythm. The evaluation results indicated that all five lesson plans were rated at an excellent level, both individually and overall.

Keywords: Music Learning Activity Lesson Plans, Early Childhood, Thai Traditional Songs

บทนำ

การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญและจำเป็นสำหรับทุกคน เพราะผู้ที่มีความรู้มักเป็นผู้ที่พัฒนาและเจริญก้าวหน้า อีกทั้งหากสามารถนำความรู้ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ บุคคลนั้นย่อมเป็นผู้ที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง ดังนั้นการเรียนรู้ที่ควรให้ความสำคัญคือ การเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างเหมาะสมตามวัยและเหมาะสมกับการอยู่ร่วมกับคนอื่น ได้อย่างมีคุณภาพ

พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.2562 ได้ให้ความหมายของ เด็กปฐมวัย คือ “เด็กซึ่งมีอายุต่ำกว่าหกปีบริบูรณ์ และให้หมายความรวมถึงเด็กซึ่งต้องได้รับการพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาในระดับประถมศึกษา” สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีการออกแบบหลักสูตรการศึกษา แบ่งช่วงวัยออกเป็นห้าช่วงสำคัญ ได้แก่ 1) ระดับปฐมวัย พัฒนาผู้เรียนให้มีพัฒนาการสมวัย 2) ระดับประถมศึกษา ตอนต้น พัฒนาผู้เรียนให้มีพื้นฐานการเรียนรู้ที่ดี 3) ระดับประถมศึกษาตอนปลาย พัฒนาผู้เรียนให้มีพื้นฐานการดำเนินชีวิต 4) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พัฒนาผู้เรียนให้ค้นพบความถนัดและความสนใจของตนเอง และ 5) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พัฒนาให้ผู้เรียนมีพื้นฐานด้านการประกอบอาชีพตามความสนใจ (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2568) และพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562 ใน มาตราที่ 5 (3) ยังได้กำหนดวัตถุประสงค์เอาไว้ว่า “ให้เด็กปฐมวัย มีพัฒนาการที่ครอบคลุมทั้งทางร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย เพื่อให้เกิดทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต สามารถเรียนรู้อย่างสอดคล้องกับหลักการพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคลและความต้องการเป็น พิเศษ” ดังนั้น เด็กปฐมวัยจึงเป็นวัยที่เหมาะสมกับการเริ่มต้นเรียนรู้อย่างดี ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นครูผู้สอนเด็กวัยนี้ จำเป็นต้องมีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้เนื้อหาความรู้ในคุณภาพและ ปริมาณที่เหมาะสม ผ่านกิจกรรมที่ช่วยสนับสนุนให้เด็กมีความสุขในการเรียน ควบคู่ไปกับการส่งเสริม พัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาด้วย

ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 สำหรับเด็ก อายุ 3-6 ปี (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2568) ตามมติที่ประชุมคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐานเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2567 กำหนดให้สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จัดทำ หลักสูตรใหม่สำหรับใช้เป็นกรอบในการจัดการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกสังกัด นำหลักสูตรฉบับนี้ไปใช้ โดยมีเนื้อหาเป็นแนวทางในการใช้จัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับพัฒนาการ ของเด็กปฐมวัย จากการศึกษาพัฒนาการของเด็กปฐมวัย แม้ว่าวัยนี้จะเป็นช่วงที่เหมาะสมต่อการเริ่มต้น เรียนรู้ แต่ก็ยังถือว่าเป็นวัยที่เด็กยังไม่สามารถควบคุมตนเองให้คิด จดจำ หรือปฏิบัติตามคำสั่งของครูได้มาก นัก เด็กปฐมวัยมีความพร้อมทางร่างกายในการเคลื่อนไหวอยู่เสมอ และการเคลื่อนไหวถือเป็นกิจกรรมสำคัญ ที่ช่วยส่งเสริมการเจริญเติบโตของกล้ามเนื้อในช่วงวัยนี้ ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยจึง มักเน้นกิจกรรมที่ใช้การเคลื่อนไหวเป็นหลัก หรือที่เรียกว่า “เล่นปนเรียน” โดยรูปแบบกิจกรรมที่น่าจะ เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมากคือ กิจกรรมดนตรี เพราะดนตรีช่วยให้เด็กเคลื่อนไหวตามจังหวะ

สามารถแปลงเสียงร้องตามทำนองได้ และยังสามารถสร้างความเพลิดเพลินซึ่งมีส่วนช่วยกระตุ้นการเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติอีกด้วย ตามที่ปรากฏอยู่ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2568 สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี ในข้อที่ 9 สารการเรียนรู้ เป็นสื่อกลางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก ให้เด็กมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยกำหนดประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านให้กับเด็ก ได้แก่ 1) ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมด้านสุขภาวะทางกาย สนับสนุนให้เด็กได้มีการเคลื่อนไหวเป็นส่วนใหญ่ 2) ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม สนับสนุนให้เด็กได้เคลื่อนไหวตามเสียงของเพลง หรือดนตรี การฟังเพลง การร้องเพลง การแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบเสียงดนตรี การเล่นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ 3) ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมด้านความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย สนับสนุนให้เด็กรู้จักเพลงไทย และ 4) ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา สนับสนุนให้เด็กฟังนิทาน ฟังเพลง บทร้อยกรอง โดยปรากฏสารการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับดนตรี ระบุอยู่ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2568 สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี ด้วย

การนำเพลงไทยมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย จำเป็นต้องคัดเลือกเพลงไทยที่เหมาะสมกับช่วงวัยนี้ ดังนั้นการเลือกใช้เพลงไทยกับกิจกรรมดนตรีที่เหมาะสมกับวัยนี้ควรเป็นเพลงไทยที่มีลักษณะทำนองฟังง่าย ทำนองสั้น ไม่ซับซ้อน ฟังแล้วจดจำได้ง่าย พร้อมทั้งมีความไพเราะให้เด็กเกิดความเพลิดเพลิน เด็กสามารถตบมือหรือขยับร่างกายตามจังหวะ รวมถึงร้องตามทำนองได้ ตลอดจนเนื้อหาที่มีความหมายเชิงการสอนเด็กไว้ในเพลง ซึ่งทั้งหมดนี้ได้มีการนำเสนอไว้ในบทความเรื่อง การวิเคราะห์เพลงไทยที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยจากหนังสือเพลงสยามสำหรับเด็กเป็นที่เรียบร้อยแล้ว (ภัทรธีรา ดีสัว และวิชฎาลัมพ์ก์ เหล่าวานิช, 2566) โดยเป็นเนื้อหาที่นำเสนอผลการคัดเลือกเพลงที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยจำนวน 5 เพลงจาก 16 เพลง ในหนังสือเพลงสยามสำหรับเด็ก โดยอาจารย์ลูเซีย ทั้งสุพานิช และอาจารย์เจริญใจ สุนทรวาทีน เมื่อปี พ.ศ. 2526 ที่ยังไม่เคยได้มีการนำเพลงในหนังสือดังกล่าวมาใช้ในการจัดกิจกรรมดนตรีมาก่อน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความตั้งใจให้บทความวิจัยนี้ ต่อเนื่องจากบทความเรื่อง การวิเคราะห์เพลงไทยที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยจากหนังสือเพลงสยามสำหรับเด็ก เพื่อได้นำเสนอการออกแบบแผนการจัดการกิจกรรมดนตรีไทยสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้เพลงไทยที่ได้คัดเลือกแล้ว 5 เพลงจากในหนังสือเพลงสยามสำหรับเด็ก ไว้ใช้เป็นตัวอย่างการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากการเล่นปนเรียน และสนับสนุนพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ควบคู่ไปกับการเรียนรู้ทำนองเพลงไทยและทำความเข้าใจเนื้อหาคำร้องที่มีความหมายเชิงสอน อันนำมาสู่การปลูกฝังให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้ดนตรีไทยมากขึ้น มีความสนุกในการเรียน และมีพัฒนาการที่เหมาะสมในทุกด้าน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย

แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย

พัฒนาการของเด็กปฐมวัย

เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปี เป็นวัยที่ร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา มีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด เด็กวัยนี้ชอบความเป็นอิสระ ชอบช่วยเหลือตนเอง และมีความเป็นตัวของตัวเอง เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการในทุกด้านอย่างเหมาะสม และควรได้รับการดูแลที่ดีจากพ่อ แม่ ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมพัฒนาการนั้นประกอบไปด้วยด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) การส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมทุกทักษะที่จำเป็น 2) การอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาโดยเน้นลักษณะเฉพาะของเด็กแต่ละคนเป็นสำคัญ 3) การพัฒนาเด็กผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัย 4) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กได้ใช้ชีวิตประจำวันอย่างมีคุณภาพและมีความสุข และ 5) การประสานงานกับทุกคนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547) ดังนี้

1) พัฒนาการทางร่างกาย หมายถึง น้ำหนัก ส่วนสูง รอบอก ประสาทสัมผัส สุขภาพอนามัย ความสะอาด การบังคับกล้ามเนื้อ ลักษณะท่าทาง กล่าวโดยรวมคือการเจริญเติบโตของร่างกาย การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของเด็กก่อนปฐมวัยจะไม่รวดเร็วเหมือนเด็กทารก แต่จะเป็นไปในอัตราที่คงที่ ซึ่งอาจมีปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการทางด้านร่างกาย ได้แก่ โภชนาการ โรคภัยไข้เจ็บ การป้องกันโรคและต่อมต่าง ๆ ที่จะควบคุมการเจริญเติบโต

2) พัฒนาการทางอารมณ์ หมายถึง พัฒนาการที่มีรากฐานมาจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างพ่อ แม่ ลูก ในช่วงแรกเริ่มของชีวิต เด็กวัยนี้จะแสดงอารมณ์อย่างทันทีและเปิดเผย ตรงไปตรงมา อารมณ์จึงมีบทบาทสำคัญต่อชีวิตของเด็กทุกคน ปัจจัยที่ทำให้เด็กเกิดอารมณ์ต่าง ๆ คือ สภาพแวดล้อมรอบตัวเด็ก นักจิตวิเคราะห์เชื่อว่าพื้นฐานทางอารมณ์ของบุคคลจะเริ่มต้นขึ้นในช่วงอายุนี้อารมณ์ที่มักพบในเด็กวัยนี้ คือ ความกลัว ความวิตกกังวล ความโกรธและความอิจฉาริษยา โดยอารมณ์เหล่านี้เกิดจากการที่เด็กยังขาดทักษะทางด้านร่างกายและสติปัญญา

3) พัฒนาการทางสังคม หมายถึง พัฒนาการการเรียนรู้ทางสังคมจากความรู้สึกผูกพันใกล้ชิดภายในครอบครัวที่ต้องพึ่งพาผู้อื่น ไปสู่การพึ่งพาตนเองและการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น มักขึ้นอยู่กับกระบวนการเลี้ยงดูจากทางบ้าน เราสามารถรู้พฤติกรรมของครอบครัวเด็กได้จากการแสดงออกของเด็ก เช่น ครอบครัวที่เจ้าระเบียบ ส่งผลให้เด็กเป็นคนเรียบร้อย ครอบครัวที่ชอบสั่งการ ส่งผลให้เด็กชอบเป็นผู้นำหรือคอยสั่งเพื่อน เด็กวัยนี้เริ่มพัฒนาความรู้สึกของตัวเอง ชอบความเป็นอิสระ มีความมั่นใจในตนเอง เพราะเด็กวัยนี้ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง มีอารมณ์แปรปรวนได้ง่าย ยังไม่รู้จักรับควบคุมอารมณ์และยอมรับความคิดของผู้อื่น

4) พัฒนาการทางสติปัญญา หมายถึง การที่เด็กมีความคิดเชื่อมโยงกับสิ่งต่าง ๆ ที่ได้รับรู้ แต่ความเข้าใจนั้นยังไม่สมบูรณ์ จุดมุ่งหมายของการพัฒนาทางสติปัญญา คือ ทักษะพื้นฐานเบื้องต้น และการได้รับการปลูกฝังทัศนคติที่สำคัญบางอย่างเพื่อเป็นพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ เช่น ความจำ ความคิดริเริ่ม การสังเกต การแก้ปัญหา การเข้าใจ เช่าวปัญหา ความสนใจ การตัดสินใจ ซึ่งลักษณะที่สำคัญของความคิดในวัยนี้ มักจะเพื่อฝัน ช่างจินตนาการ และมีความสนใจใคร่รู้

ทฤษฎีการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

ธอร์นไดค์ (Thorndike) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ด้วยกฎ 3 ประการ ได้แก่

1) กฎแห่งความพร้อม เมื่อผู้เรียนมีความพร้อมทางด้านร่างกาย จิตใจ วุฒิภาวะ ความพึงพอใจในการเรียนรู้ จะทำให้การเรียนรู้เป็นไปได้อย่างดี

2) กฎของการฝึก การเรียนรู้จะอยู่ถาวรก็ต่อเมื่อเกิดการกระทำซ้ำ ๆ หรือเรียกว่า กฎของการใช้ เพราะเมื่อเรานำความรู้ไปใช้บ่อย ๆ เราจะสามารถจำได้ แต่ถ้าเมื่อไหร่ที่เราไม่ได้นำความรู้นั้นไปใช้ จะทำให้เกิดการลืม หรือเรียกว่า กฎของการไม่ใช้ นั่นเอง

3) กฎแห่งผล ผลของการเรียนรู้ย่อมส่งผลต่อผู้เรียน ถ้าผู้เรียนทำได้ดีในวิชาใดก็ตาม ย่อมทำให้รู้สึกเกิดความอยากที่จะเรียนรู้ต่อ แต่เมื่อไหร่ที่ผู้เรียนรู้สึกไม่พอใจกับวิชาใดแล้ว ย่อมเกิดความรู้สึกเบื่อและไม่อยากที่จะเรียนรู้วิชานั้น ๆ (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551)

แลนด์เรธ (Landreth) ยังกล่าวอีกว่า เด็กปฐมวัยจะเรียนรู้ได้ดี ก็ต่อเมื่อมีสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้

1) เด็กปฐมวัยจะเรียนรู้จากความต้องการบางสิ่งบางอย่าง ได้แก่ ต้องการที่จะประสบความสำเร็จ ต้องการเป็นที่ยอมรับและทำในสิ่งที่ตนเองสนใจ ต้องการเป็นเหมือนคนที่เขารัก เป็นต้น

2) เด็กปฐมวัยจะเรียนรู้จากการสนใจสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในข้อนี้มีสิ่งที่ควรระวังคือ 1. การเรียนรู้ที่เกิดจากความตั้งใจจะส่งผลดีกว่าการเรียนรู้ที่เกิดจากความไม่ตั้งใจ 2. ครูควรจะกำหนดสิ่งที่เด็กควรจะสนใจ 3. ประสบการณ์และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม จะช่วยขยายความสนใจของเด็กให้กว้างขึ้น 4. การถามคำถามที่ถูกที่ ถูกเวลา จะช่วยทำให้เด็กเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้ 5. สิ่งที่จะช่วยกระตุ้นความสนใจของเด็กคือ สิ่งตรงกันข้าม สิ่งที่เหลือเชื่อ สิ่งแปลกประหลาด สิ่งที่ไม่อยู่นิ่ง 6. เกมที่เน้นความตั้งใจและการตัดสินใจแพ้นชนะจะเป็นตัวกระตุ้นความสนใจของเด็กได้เป็นอย่างดี

3) เด็กปฐมวัยจะเรียนรู้จากการกระทำและการเล่น ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ 1. มักจะทำสิ่งใดซ้ำ ๆ เดิม ๆ ชอบเลียนแบบ และนำมาหาแนวทางในการทำเป็นของตนเอง 2. ชอบค้นหาปฏิบัติ ทดลองและเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ อยู่เสมอ 3. ชอบแยกแยะ หาวิธีการและหาข้อสรุปสิ่งต่าง ๆ และเมื่อเขาได้เผชิญกับปัญหาที่แก้ไม่ได้เขาจะทดลอง ทดสอบ 4. มีความคิดเปลี่ยนไปขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่พบเจอ 5. มักจะรับประสบการณ์เข้าไว้เป็นภาพในสมองหรือแสดงออกโดยการกระทำ

4) เด็กปฐมวัยจะเรียนรู้จากการที่เด็กพร้อมที่จะเรียน เปียเจต์เชื่อว่าเด็กจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อมีความพร้อมหรือเกิดวุฒิภาวะที่เกิดจากการทำหน้าที่ของสมองหรืออวัยวะต่าง ๆ ที่เกิดจากการควบคุมของสมอง โดยแลนด์เรธแนะนำว่า 1. ครูควรจัดประสบการณ์เพื่อช่วยให้เด็กเกิดความพร้อมในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ

2. เด็กปฐมวัยพร้อมที่จะเรียนในสิ่งที่ยากขึ้นและในสิ่งที่แตกต่างจากสิ่งที่เขาเคยเรียนไปแล้ว 3. เด็กปฐมวัยควรได้รับการฝึกฝนในทักษะต่าง ๆ ที่เรียนรู้มาแล้ว โดยครูควรจัดประสบการณ์เหล่านั้นแตกต่างไปจากเดิม (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551)

การจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดกิจกรรม หมายถึง การเรียนรู้จากการสัมผัส การทดลอง การกระทำ จนเกิดกระบวนการเรียนรู้ การเล่นหรือกระทำการใด ๆ ย่อมก่อให้เกิดภาวะแห่งการเรียนรู้ ซึ่งในกิจกรรมสำหรับเด็ก 6 ปีแรก ไม่ควรเน้นเรื่องการอ่านออก เขียนได้ แต่ควรเน้นให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง หรือ “การเล่นปนเรียน” เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา กิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยมักไม่เน้นเนื้อหา แต่เน้นเรื่องการบูรณาการผ่านการเล่น กิจกรรมที่จัดจึงต้องมีการวางแผนอย่างครอบคลุมในทุก ๆ ด้าน เช่น วิธีดำเนินการและสื่อการเรียนรู้ ซึ่งกิจกรรมสามารถแบ่งได้น้อย 5 กลุ่มกิจกรรม (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551) ได้แก่ กิจกรรมเตรียมความพร้อม กิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมเสรี กิจกรรมสุขอนามัย และกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นต้น จิรภัทร แก้วภู (2547) กล่าวถึงความหมายและความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ 3 ประการ คือ 1) เป็นวิธีการสอนในแบบต่าง ๆ ที่ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันกำหนดขึ้น 2) เป็นขั้นตอนของการกระทำที่มีผลสืบเนื่องตั้งแต่ต้นจนจบ 3) เป็นวิธีการที่ให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางคำพูด ความคิด และการกระทำ จนบรรลุจุดประสงค์ของกิจกรรมนั้น ๆ

องค์ประกอบและขั้นตอนของการจัดกิจกรรม

เอกรินทร์ สีมหาศาล และคณะ, (2552 อ้างถึงใน ญัฐพร สุตดี 2562) ได้อธิบายความหมายของหัวข้อต่าง ๆ ไว้ดังนี้

- 1) สารสำคัญ คือ การเขียนความคิดรวบยอด หรือ concept
- 2) จุดประสงค์การเรียนรู้ คือ การกำหนดสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ
- 3) สารการเรียนรู้ คือ การเขียนสิ่งที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ออกมาในรูปแบบประเด็นสำคัญ
- 4) กิจกรรมการเรียนรู้ คือ การระบุวิธีการสอน กระบวนการจัดการเรียนรู้ และเทคนิคที่ใช้ในการสอน
- 5) สื่อการสอน คือ สิ่งที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน เช่น ใบความรู้ ใบงาน แบบฝึกทักษะเอกสาร
- 6) การวัดและประเมินผล คือ หลักฐานการเรียนรู้หรือร่องรอยของการเรียนรู้

กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2540) กล่าวว่าเนื้อหาของกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยควรเป็นการเตรียมความพร้อมเบื้องต้นทางด้านดนตรี เช่น การเรียนรู้เสียงรอบตัว ความสม่ำเสมอของจังหวะ เช่น การพูด การเดิน และเนื้อหาดนตรีในขั้นพื้นฐาน เช่น จังหวะที่สม่ำเสมอ จังหวะเน้น จังหวะเบา จังหวะหยุด จังหวะของทำนอง ความดัง-ค่อย ความสูง-ต่ำ และสัญลักษณ์อย่างง่าย ที่ใช้ในการสื่อความหมายทางดนตรี โดยกิจกรรมดนตรีที่จัดให้เด็กปฐมวัยควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

- 1) เป็นกิจกรรมที่เตรียมความพร้อมด้านดนตรีในระยะแรก และจึงเริ่มเรียนเนื้อหาดนตรีในเวลาต่อมา

- 2) เป็นกิจกรรมที่เน้นความสนุกสนานเพื่อเป็นการปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อดนตรี
- 3) ควรเน้นการฝึกปฏิบัติเพราะเด็กวัยนี้ไม่ชอบบอญ่
- 4) ควรผสมผสานกิจกรรมดนตรีหลาย ๆ อย่างเข้ากันอย่างกลมกลืนเพื่อให้ผู้เรียนได้ทักษะดนตรีที่หลากหลาย ซึ่งควรใช้เวลาประมาณ 20-30 นาที ต่อ 1 คาบ และ 2-3 คาบ ต่อสัปดาห์
- 5) สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมดนตรีควรอยู่ในสภาพสมบูรณ์ พร้อมใช้งาน และเป็นของจริงเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสัมผัส

ณัชชา โสคติยานุรักษ์ (2549) กล่าวว่า การสอนดนตรีสำหรับเด็กเล็กควรอาศัยการค้นคว้าประสบการณ์ของครูเป็นสำคัญ ควรมุ่งเน้นไปที่การทำให้เด็กเกิดทัศนคติที่ดีกับดนตรี ปลูกฝังความรู้พื้นฐานให้เด็กสามารถที่จะเรียนรู้ดนตรีด้วยตัวเองหรือนำไปสู่การศึกษาขั้นสูงต่อไป สุดท้ายคือ การนำดนตรีไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์ (2561) กล่าวถึงเรื่องทักษะดนตรีมีอยู่ 6 ด้าน ได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการร้อง ทักษะการเคลื่อนไหว ทักษะการเล่น ทักษะการสร้างสรรค์ และทักษะการอ่าน โดยธรรมชาติของเด็กปฐมวัยมักจะยังอ่านหนังสือไม่ออกหรือใช้ภาษายังไม่คล่อง การสอนสัญลักษณ์ทางดนตรีจึงยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควร วัยนี้จึงจำเป็นต้องทำการสอนเสียงก่อนสัญลักษณ์ เริ่มจากการให้เด็กได้ฟังระดับเสียงจนเกิดความเคยชิน จากนั้นจึงเริ่มการสอนสัญลักษณ์ภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มีเกียรติ เวสราวัช และคณะ (2556) ที่ศึกษาผลของการนำภาพแทนสัญลักษณ์ตัวโน้ตในการเล่นอังกะลุงของเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ของเด็กในการเล่นอังกะลุงโดยใช้สัญลักษณ์แทนตัวโน้ต สูงกว่าเด็กที่เล่นอังกะลุงด้วยการอ่านโน้ตเพลง และเมื่อเด็กเกิดความเข้าใจในสัญลักษณ์ภาพแล้ว จึงค่อยเริ่มสอนสัญลักษณ์ทางดนตรีในลำดับต่อไป สอดคล้องกับลักษณะเด่นในการสอนดนตรีของโคตยา (สิขณันต์เศก ย่านเดิม, 2558) ที่สอนโดยใช้สัญลักษณ์ก่อนเรียนรู้ตัวโน้ตจริง เช่น การสอนสัญญาณมือ (Hand Signs) เพื่อช่วยในการจดจำระดับเสียงต่าง ๆ ได้อย่างแม่นยำ

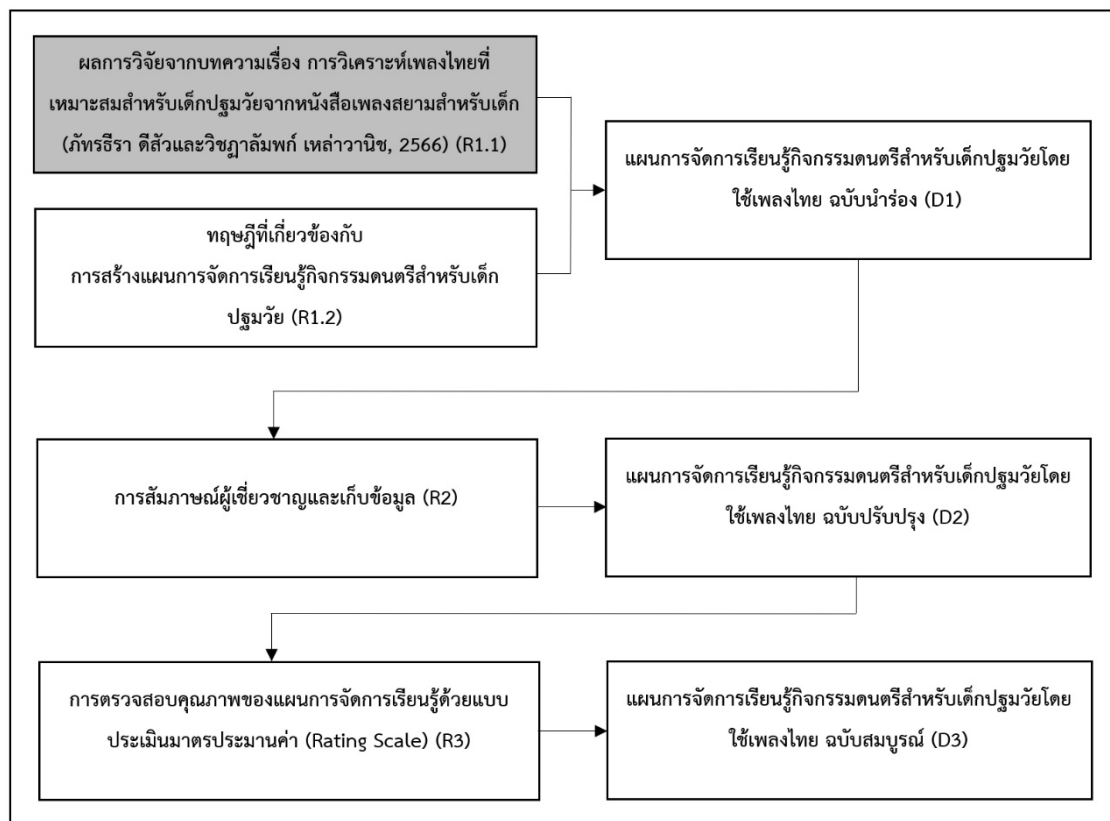
นิยามศัพท์เฉพาะ

เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กที่มีอายุแรกเกิดถึง 6 ปี ในงานวิจัยชิ้นนี้เจาะจงถึงเด็กที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนชั้นอนุบาล 1-อนุบาล 3

เพลงไทย หมายถึง เพลงที่มีทำนองเป็นเอกลักษณ์แบบไทย บรรเลง และขับร้องด้วยวิธีการแบบไทย และประพันธ์ตามหลักการของดนตรีไทย แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ เพลงบรรเลงและเพลงขับร้อง ซึ่งในงานวิจัยชิ้นนี้กล่าวถึงเพลงขับร้องที่ปรากฏในหนังสือเพลงสยามสำหรับเด็ก

การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรี หมายถึง กระบวนการออกแบบและวางแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ด้านดนตรีอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของผู้เรียน ผ่านทักษะดนตรี 6 ด้าน ได้แก่ การฟัง การร้อง การเคลื่อนไหว การเล่น การสร้างสรรค์ และการอ่าน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย 5 ท่าน เลือกโดยวิธีเจาะจง โดยมีคุณวุฒิทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องทางด้านดนตรีหรือดนตรีศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท และมีความรู้และประสบการณ์ในการสอนกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยไม่ต่ำกว่า 5 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อจัดทำแผนการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย ฉบับนำร่อง โดยนำเพลงไทยที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย จากผลการวิจัยในบทความเรื่องการวิเคราะห์เพลงไทยที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยจากหนังสือเพลงสยามสำหรับเด็ก (ภัทรธีรา ดีสัว และวิชฎาลัมพ์ก เหล่าวานิช, 2566) จำนวน 5 เพลง มาสร้างแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย ฉบับนำร่อง จำนวน 5 แผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เพลงด้อยตริง 2) แผนการจัดการเรียนรู้

ที่ 2 เพลงวันเกิด 3) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เพลงนกเขาขันจุกกรู 4) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เพลงสุพรรณหงส์ และ 5) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เพลงกราวนอก จากนั้นนำไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย 5 ท่าน

2. ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นหรือแนวคิดในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้เพลงไทย โดยเป็นการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non structure interview) กำหนดคำถามที่มีลักษณะเป็นข้อคำถามให้แสดงความคิดเห็นจากคำถามปลายเปิดจำนวน 8 ข้อ ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย 5 ท่าน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ เป็นข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วยคำถามจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) สาขาวิชาที่จบการศึกษา และ 4) หน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่สอน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นหรือแนวคิดในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย ประกอบด้วยคำถามปลายเปิดจำนวน 8 ข้อ มีประเด็นในการสัมภาษณ์ดังนี้

1) ท่านคิดว่าการกำหนดแนวคิดที่ใช้ในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ควรมีลักษณะอย่างไร และท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อแนวคิดที่ผู้วิจัยนำเสนอทั้ง 5 แผนการจัดการเรียนรู้

2) ท่านคิดว่าการกำหนดจุดประสงค์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ควรมีลักษณะอย่างไร และท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อจุดประสงค์ที่ผู้วิจัยนำเสนอทั้ง 5 แผนการจัดการเรียนรู้

3) ท่านคิดว่าการกำหนดสาระการเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ควรมีลักษณะอย่างไร และท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อสาระการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยนำเสนอทั้ง 5 แผนการจัดการเรียนรู้

4) ท่านคิดว่าการกำหนดกิจกรรมที่ใช้ในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ควรมีลักษณะอย่างไร และท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อกิจกรรมที่ผู้วิจัยนำเสนอทั้ง 5 แผนการจัดการเรียนรู้

5) ท่านคิดว่าการกำหนดสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ควรมีลักษณะอย่างไร และท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อสื่อการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยนำเสนอทั้ง 5 แผนการจัดการเรียนรู้

6) ท่านคิดว่าการกำหนดการวัดและประเมินผลที่ใช้ในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ควรมีลักษณะอย่างไร และท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการวัดและประเมินผลที่ผู้วิจัยนำเสนอทั้ง 5 แผนการจัดการเรียนรู้

7) การจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ควรมีลักษณะและขั้นตอนอย่างไร

8) สิ่งที่สำคัญในการจัดกิจกรรมดนตรีโดยใช้เพลงไทย ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คืออะไร

3. ตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นหรือแนวคิดในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทยเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ซึ่งแบบสัมภาษณ์ชุดนี้คำนวณค่า IOC ได้เท่ากับ 1

4. ปรับปรุงแผนการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย ฉบับนำร่อง ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย จัดทำเป็นแผนการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย ฉบับปรับปรุง โดยมีจำนวน 5 แผนการจัดการเรียนรู้เช่นเดิม ตรวจสอบคุณภาพแผนการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย ฉบับปรับปรุง ทั้ง 5 แผนการจัดการเรียนรู้ ด้วยแบบประเมินมาตรฐานค่า (Rating Scale)

5. แบบประเมินมาตรฐานค่า (Rating Scale) 2 แบบ ได้แก่ 1) แบบประเมินมาตรฐานค่า ฉบับรายแผน และ 2) แบบประเมินมาตรฐานค่า ฉบับภาพรวม สำหรับให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย 5 ท่าน ทำการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย ฉบับปรับปรุง ตรวจสอบแบบประเมินมาตรฐานค่าโดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แบบประเมินมาตรฐานค่า (Rating Scale) ทั้ง 2 แบบ มีรายละเอียดดังนี้

1) แบบประเมินมาตรฐานค่า ฉบับรายแผน

ประกอบด้วยแบบฟอร์มการตรวจสอบคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย จำนวน 5 เพลง 5 แบบฟอร์มฯ ซึ่งรายการประเมินในแต่ละแบบฟอร์มฯ มีประเด็นในการประเมิน ดังนี้ 1) แนวคิด 2) จุดประสงค์ 3) สารการเรียนรู้ 4) กิจกรรม 5) สื่อการเรียนรู้ 6) การวัดและประเมินผล และ 7) ข้อเสนอแนะ โดยระดับความคิดเห็นแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย และ 1 = น้อยที่สุด ซึ่งผู้เชี่ยวชาญสามารถใส่ความคิดเห็นเพิ่มเติมได้ในช่องข้อเสนอแนะ

2) แบบประเมินมาตรฐานค่า ฉบับภาพรวม

ประกอบด้วยแบบฟอร์มการตรวจสอบคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย จำนวน 1 แบบฟอร์มฯ ซึ่งรายการประเมินในแบบฟอร์มฯ มีประเด็นในการประเมิน ดังนี้ 1) ด้านเนื้อหาดนตรีและบทเพลงไทย 2) ด้านทักษะดนตรี 3) ด้านแผนการจัดการเรียนรู้ และ 4) ด้านคุณค่าและประโยชน์การใช้งาน โดยระดับความคิดเห็นแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย และ 1 = น้อยที่สุด ซึ่งผู้เชี่ยวชาญสามารถใส่ความคิดเห็นเพิ่มเติมได้ในช่องข้อเสนอแนะ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย ฉบับนำร่อง พร้อมทั้งแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นหรือแนวคิดในการนำเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย 5 ท่าน เป็นการสัมภาษณ์โดยใช้เทคโนโลยีโปรแกรมพูดคุยแบบเห็นหน้า โปรแกรม Zoom จำนวน 3 ท่าน สนทนาทางโทรศัพท์ จำนวน 1 ท่าน และผู้วิจัยเดินทางไปพบด้วยตนเอง จำนวน 1 ท่าน เก็บข้อมูลด้วยการบันทึกเสียงและบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร

2. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้านการตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย ฉบับปรับปรุง ด้วยแบบประเมินมาตรฐานค่า (Rating Scale) โดยนำแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย ฉบับปรับปรุง พร้อมแบบประเมินมาตรฐานค่า ทั้งฉบับรายแผน และ ฉบับภาพรวม ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย 5 ท่านทำการประเมิน ผู้วิจัยใช้วิธีการส่งเป็นไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 3 ท่าน และส่งไปรษณีย์จำนวน 2 ท่าน และได้รับผลการประเมินคืนมาเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้เชี่ยวชาญครบถ้วนทั้ง 5 ท่าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นหรือแนวคิดในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย 5 ท่าน ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากข้อมูลที่มาจากการบันทึกเสียงและลายลักษณ์อักษร ดำเนินการโดยนำข้อมูลมาใส่ในตารางการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์และคัดเลือกประเด็นสำคัญที่ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ให้ข้อเสนอแนะไว้เพื่อใช้ในการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย ฉบับนำร่อง

2. ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินมาตรฐานค่า (Rating Scale) ทั้งฉบับรายแผนและฉบับภาพรวม โดยมีการกำหนดคะแนนระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านรวมกัน เต็ม 25 คะแนน มาทำเป็นค่าร้อยละ แล้วนำมาแปลผลเป็นระดับผลการประเมิน ซึ่งผู้วิจัยแบ่งได้เป็น 3 ระดับ ดังนี้

ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป ผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก

ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 60 - 80 ผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง

ได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60 ผลการประเมินอยู่ในระดับปรับปรุง

ส่วนข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) คัดเลือกประเด็นที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย ฉบับนำร่อง

ผู้วิจัยสร้างแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย ฉบับนำร่อง จากผลการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย (R1.2) และเพลงไทยที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยจำนวน 5 เพลง จากผลการวิจัยในบทความเรื่องการวิเคราะห์เพลงไทยที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยจากหนังสือเพลงสยามสำหรับเด็ก (ภัทรธีรา ดิษฐ์และ วิชาลัมพ์ก เหล่าวานิช, 2566) (R1.1) กำหนดกิจกรรมให้สอดคล้องกับทักษะดนตรี 6 ด้าน ได้แก่ การฟัง

การร้อง การเคลื่อนไหว การเล่น การสร้างสรรค์ และการอ่าน (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2561) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามจำนวนเพลงไทย 5 เพลง โดยมีขั้นตอนการสร้างแผนดังนี้

1.1 การกำหนดกิจกรรม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เพลงด้อยตรีง ทักษะดนตรีที่ใช้ ได้แก่ การฟัง การร้อง และการอ่าน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม การฟังเพลงไทย การร้องเพลงไทย การตบมือให้ลงจังหวะ และการทำสัญญาณมือ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เพลงวันเกิด ทักษะดนตรีที่ใช้ ได้แก่ การฟัง การร้อง และการเคลื่อนไหว ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม การฟังเพลงไทย การร้องเพลงไทย การตบมือให้ลงจังหวะ และการเคลื่อนไหวแบบอยู่กับที่และการเคลื่อนไหวแบบเคลื่อนที่

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เพลงนกเขาขันจุกกรู ทักษะดนตรีที่ใช้ ได้แก่ การฟัง การร้อง และการสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม การฟังเพลงไทย การร้องเพลงไทย การตบมือให้ลงจังหวะ และการสร้างสรรค์ท่าทางอย่างอิสระ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เพลงสุพรรณหงส์ ทักษะดนตรีที่ใช้ ได้แก่ การฟัง การร้อง และการสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม การฟังเพลงไทย การร้องเพลงไทย และการสร้างสรรค์ท่าทางให้ลงจังหวะ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เพลงกราวนอก ทักษะดนตรีที่ใช้ ได้แก่ การฟังและการเล่น ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม การฟังเพลงไทย และการเล่นเครื่องดนตรี

1.2 การกำหนดองค์ประกอบ

เมื่อผู้วิจัยสังเคราะห์กิจกรรมที่สอดคล้องกับทักษะดนตรีและเหมาะสมกับความสามารถของเด็กปฐมวัยได้ออกมา 5 แผนการจัดการเรียนรู้แล้ว จากนั้นจึงกำหนดรายละเอียดตามองค์ประกอบที่สำคัญ 6 หัวข้อ ได้แก่ แนวคิด จุดประสงค์ สาระการเรียนรู้ กิจกรรม สื่อการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล ของทุกแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย

คาบที่ 1 เพลงด้อยตริง

เรื่องการฟัง การร้อง และการทำสัญญาณมือ

แนวคิด	จุดประสงค์	สาระการเรียนรู้	กิจกรรม	สื่อการเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
1. เพลงไทยเป็นเพลงที่มีทำนองเป็นเอกลักษณ์แบบไทย การบรรเลง การขับร้องที่เป็นแบบไทย และแต่งตามหลักของดนตรีไทย 2. การฟังเป็นทักษะเบื้องต้นที่จำเป็นในการเรียนดนตรี เพราะจะทำให้เกิดความเข้าใจ และนำไปสู่การพัฒนาทางดนตรีในด้านอื่น ๆ 3. การร้องหรือเสียงร้องคือเครื่องดนตรีที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด และอยู่คู่ชุมชนมาช้านาน จนเป็นส่วนหนึ่งในการดำรงชีวิต และเมื่อมีการร้องเพลงมานาน	1. ส่งเสริมการใช้ภาษาในการฟังเพลงและการร้องเพลง 2. ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถร้องเพลงไทยได้แก่ เพลงด้อยตริง ได้อย่างถูกต้องและไพเราะ 3. นักเรียนรู้จักสัญญาณมือ (Hand signs) และสามารถทำสัญญาณมือได้ 4. นักเรียนมีความเข้าใจเรื่องจังหวะ (Beats) 5. นักเรียนได้รับทราบสนุกสนาน เพลิดเพลิน จากการร่วมกิจกรรม	เพลงด้อยตริง เพลงไทยสามอย่างที่มีมาแต่สมัยโบราณ ไม่ทราบชื่อผู้แต่ง ประพันธ์เนื้อร้องโดย อาจารย์เจริญใจ สุนทรวาทิน เนื้อหาของเพลงกล่าวถึงหน้าที่ของเด็ก ว่ามีหน้าที่ศึกษาหาความรู้ หัดอ่านและหัดเขียนหนังสือ จังหวะ ความสามัคคีของดนตรีที่มีความสัมพันธ์กันกับเวลา มีสัดส่วนที่พอเหมาะในที่เหมาะสมถึง จังหวะที่ดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอหรือที่เรียกว่า จังหวะขึ้น (Beats) ตัวโน้ต สัญลักษณ์ที่ใช้แทนระดับความ สูง-ต่ำ ของเสียง ถูกกำหนดโดยตัวอักษรจำนวน 7 ตัว ได้แก่ ค ร ม พ ซ อ ท Hand signs การใช้สัญญาณมือแทนระดับเสียง ช่วยในการจดจำระดับเสียงต่าง ๆ ได้อย่างแม่นยำ ประกอบด้วยโน้ตและท่าทาง จำนวน 7 ตัว	ขั้นนำ 1. ครูให้นักเรียนนับเสียงโดยการยกทำสัญญาณมือ (Hand signs) จากแผนภาพสัญญาณมือ 2. ครูถามนักเรียนว่ารู้จักเพลงไทยหรือไม่ และให้นักเรียนช่วยกันอธิบายความหมายของเพลงไทยตามที่นักเรียนเข้าใจ 3. ครูถามนักเรียนว่าเคยฟังเพลงด้อยตริงหรือไม่ 4. ครูเปิดเพลงด้อยตริงให้นักเรียนฟัง พร้อมถามความคิดเห็นว่านักเรียนรู้สึกอย่างไร เพลงมีจังหวะอย่างไร เพลงสื่อความหมายถึงอะไร ขั้นสอน 1. ครูเล่าประวัติความเป็นมา ผู้แต่งและความหมายของเพลงด้อยตริงให้นักเรียนฟัง 2. ครูให้นักเรียนร้องเพลงด้อยตริง ที่ละวรรค โดยแบ่งเป็น 1) เรียงเป็นเด็ก 2) เล็ก ๆ ต้องเรียน 3) หัดอ่านหัดเขียน 4) ร่ำเรียนวิชา 3. นักเรียนร้องเพลงด้อยตริงตามครูทีละวรรคอีกครั้งโดยคำนึงถึงระดับเสียงและความไพเราะ พร้อมปรบมือตามจังหวะขึ้น (Beats) อย่างสม่ำเสมอ	1. เครื่องขยายเสียง 2. แผนภาพสัญญาณมือ (Hand signs) 3. โน้ตเพลงและเนื้อเพลงด้อยตริง 	1. สังเกตว่านักเรียนสามารถเข้าใจความหมายของเนื้อร้อง ทำนอง จังหวะ และสามารถสื่อสารหรือร้องเพลงได้หรือไม่ 2. สังเกตว่านักเรียนสามารถร้องเพลงได้ถูกจังหวะ ทำนอง ด้วยน้ำเสียงไพเราะหรือไม่ 3. สังเกตสัญญาณมือ (Hand signs) ว่าถูกต้องตามตัวโน้ตหรือไม่ 4. สังเกตว่านักเรียนสามารถปรบมือได้ตรงจังหวะหรือไม่ 5. สังเกตว่านักเรียนมีความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ขณะร่วมกิจกรรมหรือไม่

ภาพที่ 2 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย

ฉบับนักร้อง เพลงด้อยตริง (ภัทรธีรา ดีสัว, 2564)

ภาพที่ 3 QR Code แผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย

ฉบับนักร้อง (ภัทรธีรา ดีสัว, 2564)

2. ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและเก็บข้อมูล

2.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย จำนวน 5 ท่าน เพศชาย 1 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 20 เพศหญิง 4 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 80 อายุของผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 60 นอกจากนี้ยังมีช่วงอายุ 41-50 ปี และมากกว่า 50 ปี ช่วงละ 1 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 20 สาขาที่จบการศึกษาส่วนใหญ่คือ ปริญญาโทบัณฑิตศึกษาดนตรีศึกษา คิดเป็นร้อยละ 80 และปริญญาโทบัณฑิต ศึกษาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 20 หน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่แบ่งเป็นหน่วยงานรัฐบาลและเอกชน โดยผู้เชี่ยวชาญร้อยละ 40 ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานรัฐบาล และอีกร้อยละ 60 ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานเอกชน

2.2 ความคิดเห็นหรือแนวคิดในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย จำนวน 5 ท่าน จำนวน 8 คำถาม ผู้วิจัยสามารถสรุปคำสัมภาษณ์เพื่อนำมาปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมได้ดังนี้

1) แนวคิด ในการเขียนแนวคิดควรจับประเด็นให้ดี เขียนโดยเรียงลำดับให้สอดคล้องกับแนวคิด จุดประสงค์ กิจกรรม และการวัดประเมินผล โดยให้อยู่ในแนวนอนเป็นระนาบเดียวกัน อีกทั้งควรเขียนทักษะที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รู้อย่างครบถ้วน

2) จุดประสงค์ การเขียนจุดประสงค์สามารถเขียนได้หลายแบบ ซึ่งในงานวิจัยชิ้นนี้เน้นไปที่จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ดังนั้นควรใช้คำที่เป็นกริยา

3) สารการเรียนรู้ ในการเขียนสารการเรียนรู้ควรเน้นไปที่การสอนปฏิบัติมากกว่าการสอนทฤษฎีหรือประวัติของเพลงเพื่อให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ตามช่วงวัย และควรสอนเฉพาะเนื้อหาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

4) กิจกรรม ในการเขียนกิจกรรมควรสอนอย่างเป็นลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน โดยเรียงเนื้อหาจากง่ายไปยาก นอกจากนี้ผู้สอนควรมีการเชื่อมโยงเรื่องราวเพื่อเข้าสู่เนื้อหาที่น่าสนใจ อีกทั้งควรมีการทบทวนกิจกรรมก่อนหน้าก่อนเริ่มกิจกรรมใหม่ในทุกครั้ง

5) สื่อการเรียนรู้ ควรมีสื่อการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นเป็นตัวอย่าง ได้แก่ ภาพ คลิปวิดีโอ หรือสื่อการเรียนรู้ที่จับต้องได้ นอกจากนี้ควรใช้เครื่องดนตรีให้เหมาะสมกับบริบทการเรียนรู้ ได้แก่ เครื่องดนตรีไทย

6) การวัดและประเมินผล ควรวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ในแต่ละกิจกรรม

7) ลักษณะและขั้นตอนในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย ลักษณะของการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทยควรเป็นเพลงที่มีอักขระทางภาษาและเนื้อหาที่เข้าใจง่าย เพราะเด็กปฐมวัยมีประสบการณ์ทางภาษาค่อนข้างน้อย นอกจากนี้ควรเป็นเพลงเนื้อเต็มและไม่ยาวจนเกินไป ควรอยู่ในบันไดเสียง Pentatonic และมีจังหวะที่สม่ำเสมอ สำหรับขั้นตอนในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ควรเริ่มจาก 1) กิจกรรมเตรียมความพร้อม เพื่อเตรียมเด็กสู่เนื้อหาใหม่ 2) กิจกรรมผ่อนคลาย เพื่อบรรเทาความเหนื่อยล้าจากกิจกรรมก่อนหน้านี้ และ 3) กิจกรรมทบทวน เพื่อให้ความรู้ที่เรียนไปคงอยู่ ควรตั้งธรรมชาติของเด็กออกมา ผ่านการร้อง การเล่น และการเคลื่อนไหว โดยเริ่มจากการฟังเพลง จากนั้นจึงหัดอ่านเนื้อเพลงตามครูทีละวรรค แล้วจึงร้องเพลงเป็นทำนองตามครูทีละวรรค หากมีเครื่องดนตรี สามารถให้เล่นพร้อมกับร้องเพลงได้ และถ้ามีการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเพลง อาจให้เด็กทำตามครูในเบื้องต้น หลังจากนั้นลองให้เด็กคิดท่าทางและแสดงออกอย่างอิสระ ทั้งนี้แผนที่ใช้ในการสอนควรมีความน่าสนใจ ประกอบด้วยเรื่องราวและเชื่อมโยงเข้ากับเนื้อหาของกิจกรรม และอาจจัดกิจกรรมในลักษณะเกมหรือมีการให้รางวัลตอบแทน

8) สิ่งที่สำคัญในการจัดกิจกรรมดนตรีโดยใช้เพลงไทย 1) บทเพลง ควรเป็นเพลงไทยสำหรับเด็กโดยเฉพาะ ทำนองเพลงเรียบง่าย ไม่ซับซ้อน ทำนองเดิม โดยที่ความยาวของเพลงควรอยู่ที่ 4-16 ห้อง 2) เนื้อเพลงและภาษา ควรเป็นเรื่องที่ใกล้เคียงชีวิตประจำวัน คำศัพท์เข้าใจได้ง่าย สื่อสารอย่างตรงไปตรงมา หากต้องใช้สำนวนสุภาพ คำสอน หรือวรรณกรรม ควรอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจผ่านการเล่าเรื่องหรือเล่า

414

การตรวจสอบคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบประเมินมาตรฐานค่า ฉบับ
รายแผน มีทั้งหมด 5 แผนการจัดการเรียนรู้ มีรายการประเมิน 6 ด้าน คือ แนวคิด จุดประสงค์ สารการ
เรียนรู้ กิจกรรม สื่อการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก

ตารางที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์แบบประเมินมาตรฐานค่า (Rating Scale) ฉบับรายแผน

แผนการจัด กิจกรรม	เพลงด้อยตรีง	เพลงวันเกิด	เพลงนกเขา ขันจุกกรู	เพลงสุพรรณ หงส์	เพลงกราวนอก
คะแนนเฉลี่ย (ร้อยละ)	91.73	92.08	95.82	90.24	92.32
ระดับผลการ ประเมิน	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก

ภาพที่ 6 QR Code ผลการประเมินและการวิเคราะห์แบบประเมินมาตรฐานค่า ฉบับรายแผน
(ภัทรธีรา ดีสัว, 2564)

นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญที่ให้ไว้ตามรายแผน ดังนี้

ข้อเสนอแนะคาบที่ 1 เพลงด้อยตรีง คือ เพิ่มเติมท่าทางประกอบจังหวะที่หลากหลายนอกเหนือจาก
การตบมือ เช่น ตบตัก ตบไหล่ ตีตื้น หรือย่าเท้า ผู้สอนควรให้ความรู้ผู้เรียนในเรื่องตัวโน้ตทั้ง 7 เสียง เพราะ
ถึงแม้ในเพลงด้อยตรีงใช้โน้ตเพียง 4 เสียง ซึ่งผู้เรียนอาจเกิดการเข้าใจผิดได้

ข้อเสนอแนะคาบที่ 2 เพลงวันเกิด คือ ควรประเมินพื้นฐานของผู้เรียนเป็นสำคัญเพราะประสบการณ์
การเรียนรู้ทางดนตรีที่แต่ละคนมีไม่เท่ากัน นอกจากนี้การนำเพลงไทยมาใช้ในการจัดกิจกรรมจะมีลักษณะ
การบรรเลงในตอนจบที่ค่อย ๆ ช้าลงหรือที่เรียกว่า “การทอด” ซึ่งทำให้ตั้งแต่ต้นจนจบเพลงเกิดความไม่
สม่ำเสมอของจังหวะ ผู้เชี่ยวชาญจึงแนะนำว่าในเพลงนี้ควรให้เน้นที่การร้องเพลงให้เกิดความไพเราะมากกว่า
เน้นเรื่องการตบมือให้ตรงจังหวะ

ข้อเสนอแนะคาบที่ 3 เพลงนกเขาร้องจุกกรู คือ สื่อการเรียนรู้ที่เป็นหมวกนกเขาควรใช้วัสดุที่ดี มี
คุณภาพ เนื่องจากผู้เรียนอยู่ในวัยที่อยากรู้อยากลอง หากใช้วัสดุไม่มีคุณภาพประกอบกับวัยกำลังซนอาจจะ
ทำให้หมวกนกเขาพังได้ ควรมีหลายสีและหลายขนาด เพราะผู้เรียนแต่ละคนมีความยาวรอบศีรษะที่แตกต่าง
กัน และควรมีรูปภาพประกอบเนื้อเพลง

ข้อเสนอแนะคาบที่ 4 เพลงสุพรรณหงส์ คือ ควรเน้นที่การเคลื่อนไหวและการร้องท่อนรับ (เท่) และ
ใช้คำศัพท์ที่ง่ายขึ้นหรือตัดเนื้อหาที่ใช้คำราชาศัพท์

ข้อเสนอแนะคาบที่ 5 เพลงกราวนอก คือ ระวังเรื่องเครื่องประกอบนั้นคือ ฉิ่ง เนื่องจากฉิ่งเป็นเครื่องดนตรีที่ทำจากโลหะซึ่งค่อนข้างมีน้ำหนัก อาจเกิดการหนีบนิ้วของผู้เรียนได้

4.2 ผลการตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบประเมินมาตรฐานค่า (Rating Scale) ฉบับภาพรวม

การตรวจสอบคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบประเมินมาตรฐานค่า ฉบับภาพรวม ผู้วิจัยแบ่งรายการประเมินออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาดนตรีและบทเพลงไทย ด้านทักษะดนตรี ด้านแผนการจัดการเรียนรู้ และด้านคุณค่าและประโยชน์การใช้งาน ผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก

ตารางที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์แบบประเมินมาตรฐานค่า (Rating Scale) ฉบับภาพรวม

หัวข้อ	ด้านเนื้อหาดนตรี และบทเพลงไทย	ด้านทักษะดนตรี	ด้านแผนการ จัดการเรียนรู้	ด้านคุณค่าและ ประโยชน์การใช้งาน
คะแนนเฉลี่ย (ร้อยละ)	88	87.3	90	94
ระดับผลการ ประเมิน	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก	ดีมาก

ภาพที่ 7 QR Code ผลการประเมินและการวิเคราะห์แบบประเมินมาตรฐานค่า ฉบับภาพรวม
(ภัทรธีรา ดีสัว, 2564)

นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะและข้อติชมที่น่าสนใจจากผู้เชี่ยวชาญที่ได้ให้ไว้กับผู้วิจัยเพื่อนำมาพัฒนาและต่อยอดได้ในครั้งต่อไป มีใจความดังนี้

“น่าสนใจมาก ๆ ที่นำเอาเพลงไทยมาให้เด็กได้รู้จัก”

“เนื้อหาเหมาะสม แต่ถ้าครูผู้สอนใส่ความขี้เล่นและ energy มากกว่านี้จะน่าสนใจมากขึ้น”

“ชอบที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นเครื่องดนตรีที่หลากหลาย”

(ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5)

5. แผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย ฉบับสมบูรณ์

ผู้วิจัยปรับปรุงและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย ฉบับปรับปรุง โดยนำผลแบบประเมินมาตรฐานค่าทั้งฉบับรายแผนและฉบับภาพรวม พร้อมทั้ง

ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย ฉบับสมบูรณ์ (D3)

แผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับนักเรียนปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย

ฉบับที่ 1 เพลงต้อยตึ้ง

เรื่องการฟัง การร้อง และการอ่าน

แนวคิด	จุดประสงค์	สาระการเรียนรู้	กิจกรรม	สื่อการเรียนรู้	การวัดและประเมินผล	ข้อเสนอแนะ
1. การฟังจะช่วยให้เด็ก ทักษะด้านการสื่อสาร การใช้ภาษา และช่วย ให้นักเรียนสามารถ แยกแยะเสียงต่าง ๆ ได้ ดีขึ้น 2. การอ่านช่วยให้ เข้าใจภาพหรือ สัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ แทนระดับเสียง 3. การตอบคำถาม จังหวะเพลงทำให้ นักเรียนสามารถเข้าใจ ใจความสำคัญของ จังหวะ 4. การร้องเพลงทำให้ นักเรียนสามารถแบ่ง เสียงร้องได้อย่างถูกต้อง ไพเราะ ไม่ดังหรือเบา จนเกินไป เข้าใจเนื้อหา ของเพลงที่ผู้ประพันธ์	1. เพื่อให้นักเรียนสามารถ บอกความหมายของเพลงได้ 2. เพื่อให้นักเรียนสามารถ อ่านโน้ตและสัญลักษณ์ต่าง ๆ ได้ 3. เพื่อให้นักเรียนสามารถ ตอบเมื่อได้ตรงกับ 4. เพื่อให้นักเรียนสามารถ ร้องเพลงต้อยตึ้งได้อย่าง ถูกต้อง 5. เพื่อให้นักเรียนสามารถ ทำสัญญาณมือ (Hand signs) ในเพลงต้อยตึ้งได้	เพลงต้อยตึ้ง เพลงไทยที่มีมาแต่สมัยโบราณ ประพันธ์ เนื้อร้องโดยอาจารย์เจริญใจ สุนทรวาทิน เนื้อหาของเพลงกล่าวถึงหน้าที่ของเด็ก ที่ต้องศึกษาหาความรู้ หัดอ่านและหัดเขียน หนังสือ จังหวะ ความสม่ำเสมอของคนครึ่งที่มี ความสัมพันธ์กับเวลา มีลักษณะที่พอเหมาะ ใน ที่นี้หมายถึง จังหวะที่ดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ หรือที่เรียกว่า จังหวะยืน (Beats) ตัวโน้ต สัญลักษณ์ที่ใช้แทนระดับความ สูง-ต่ำ ของเสียง ถูกกำหนดโดยตัวอักษรจำนวน 7 ตัว ได้แก่ ค ร ม พ ช ล ท สัญญาณมือ (Hand signs) การใช้สัญญาณมือ แทนระดับเสียง ช่วยในการจดจำระดับเสียงต่าง ๆ ได้อย่าง แม่นยำ ประกอบด้วยโน้ตและท่าทาง จำนวน 7 ตัว	ขั้นนำ 1. ครู นักเรียน กล่าวทักทายซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งแนะนำตัว ครูนำเข้าสู่บทเรียนด้วย การชวนพูดคุยถึงบทบาทหน้าที่ของนักเรียน เช่น “หนู ๆ รู้ไหม ว่าคนเรามีหน้าที่ อะไรบ้าง” เมื่อนักเรียนช่วยกันตอบคำถาม ครู ควรกล่าวชื่นชมและสรุปในตอนที่ท้ายว่า “หน้าที่สำคัญของนักเรียนคือการเรียน หนังสือ” เพื่อโยงเข้าสู่เพลงที่จะทำกิจกรรมใน วันนี้ 2. ครูแนะนำเพลงไทยที่จะนำมาจัดกิจกรรม ในครั้งนี้ให้นักเรียนรู้จัก ได้แก่ เพลงต้อยตึ้ง พร้อมทั้งเปิดสื่อวีดิทัศน์เพลงต้อยตึ้ง (เต็มเต็ม) ให้นักเรียนฟัง เมื่อเพลงจบ ครูถามความ คิดเห็นนักเรียนว่ารู้สึกอย่างไร เพลงสื่อความ หมายอะไร พร้อมเล่าประวัติความเป็นมา ของเพลงว่า เพลงต้อยตึ้งเป็นเพลงไทยที่มีมา ตั้งแต่สมัยโบราณ แต่เนื้อร้องโดยอาจารย์ เจริญใจ สุนทรวาทิน ความหมายของเพลง พูดถึงหน้าที่ของเด็กที่จะต้องทำ ได้แก่ การ เรียนหนังสือ การหัดอ่านและหัดเขียน	1. เครื่องขยายภาพ (โปรเจกเตอร์) 2. เครื่องขยายเสียง (ลำโพง) 3. คอมพิวเตอร์หรือโน้ตบุ๊ก 4. สื่อวีดิทัศน์เพลงต้อยตึ้ง (เต็มเต็ม) 5. สื่อวีดิทัศน์เพลงต้อยตึ้ง (ใหม่) หมายเหตุ : ถ้าไม่มีเครื่องฉายโปรเจกเตอร์หรือคอมพิวเตอร์ มีภาพเพลง นักเรียนอาจดูภาพประกอบได้	สังเกตพฤติกรรมครบครัน ดังต่อไปนี้ 1. การตอบคำถามหรือ บอกความหมายของ เพลง 2. การอ่านโน้ตและ การทำสัญญาณมือ 3. การตอบเมื่อตรงกับ จังหวะยืน 4. การร้องเพลงได้ ถูกต้องตามระดับเสียง 5. การทำสัญญาณมือ (Hand signs)	1. ครูควรให้ความรู้แก่ นักเรียนในเรื่องโน้ต และสัญญาณมือทั้ง 7 เสียง 2. ครูสามารถเปลี่ยน ชื่อเพลงเพื่อให้ สอดคล้องกับเนื้อหา ของเพลงได้ เช่น เพลง ต้อยตึ้งเมื่อหาหนังสือ ความหมายอื่นหน้าที่ ถูกต้องครบครัน การศึกษาค้นคว้า ชื่อ เพลงจึงอาจเปลี่ยนจาก ต้อยตึ้ง เป็น หน้าที่ เด็กไทย เป็นต้น

ภาพที่ 8 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย

ฉบับสมบูรณ์ เพลงต้อยตึ้ง (ภัทรธีรา ดีสัว, 2564)

ภาพที่ 9 QR Code แผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย

ฉบับสมบูรณ์ (ภัทรธีรา ดีสัว, 2564)

สรุปผลการวิจัย

1. การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย

แผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย ฉบับนำร่อง จำนวน 5 แผนประกอบด้วยผลการวิจัยในบทความเรื่องการวิเคราะห์เพลงไทยที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยจากหนังสือเพลงสยามสำหรับเด็ก (ภัทรธีรา ดีสัว และวิษณุกลิ่นพท์ เหล่าวานิช, 2566) (R1.1) ซึ่งมีเพลงไทยที่มีคุณลักษณะเหมาะสมกับเด็กปฐมวัยจำนวน 5 เพลง ได้แก่ เพลงต้อยตึ้ง เพลงวันเกิด เพลงนกเขาขันจุกกรู เพลงสุพรรณหงส์ และเพลงกราวนอก และผลจากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแผนการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย (R1.2) โดยมีขั้นตอนการสร้างแผน 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1. กำหนดกิจกรรมให้สอดคล้องกับทักษะดนตรี 6 ด้าน ได้แก่ การฟัง การร้อง การเคลื่อนไหว การเล่น การสร้างสรรค์ และการอ่าน (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2561) และ 2. กำหนดองค์ประกอบที่สำคัญ 6 หัวข้อ ได้แก่ แนวคิด จุดประสงค์ สาระการเรียนรู้ กิจกรรม สื่อการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล

2. สัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย

ผู้วิจัยปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย ฉบับนำร่อง จำนวน 5 แผน ด้วยผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นหรือแนวคิดในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทยจากผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย 5 ท่าน สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้ 1. แนวคิดการเขียนแนวคิดควรจับประเด็นให้ดี สอดคล้องกับจุดประสงค์ กิจกรรม และการวัดประเมินผล เขียนทักษะที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รู้อย่างครบถ้วน 2. จุดประสงค์ เน้นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ใช้คำที่เป็นกริยา 3. สารการเรียนรู้ เน้นการสอนปฏิบัติมากกว่าการสอนทฤษฎี สอนเฉพาะเนื้อหาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม 4. กิจกรรม เป็นลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน เรียงเนื้อหาจากง่ายไปยาก เชื่อมโยงเรื่องราวเพื่อเข้าสู่เนื้อหาที่น่าสนใจ มีการทบทวนกิจกรรมก่อนหน้าก่อนเริ่มกิจกรรมใหม่ในทุกครั้ง 5. สื่อการเรียนรู้ ภาพ คลิปวิดีโอ หรือสื่อการเรียนรู้ที่จับต้องได้ เช่น เครื่องดนตรีไทย 6. การวัดและประเมินผล สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ในแต่ละกิจกรรม 7. ลักษณะและขั้นตอนในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย มีภาษาและเนื้อหาที่เข้าใจง่าย เพลงเนื้อเต็มและไม่ยาวจนเกินไป อยู่ในบันไดเสียง Pentatonic และมีจังหวะที่สม่ำเสมอ ส่วนขั้นตอนในการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เริ่มจากกิจกรรมเตรียมความพร้อม กิจกรรมผ่อนคลาย และกิจกรรมทบทวน ตามลำดับ และ 8. สิ่งที่สำคัญในการจัดกิจกรรมดนตรีโดยใช้เพลงไทย บทเพลง ควรเป็นเพลงไทยสำหรับเด็กโดยเฉพาะ เนื้อเพลงและภาษา ควรเป็นเรื่องที่ใกล้เคียงชีวิตประจำวัน คำศัพท์เข้าใจได้ง่าย และมีความร่วมสมัย ควรนำเสนอในรูปแบบที่ทันสมัย กลมกลืนและเข้ากับวิถีชีวิตของผู้เรียนในปัจจุบัน

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์คำสัมภาษณ์แล้วจึงนำมาปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น โดยเพิ่มองค์ประกอบที่ 7 ของแผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นทางเลือกหรือข้อควรระวังสำหรับผู้สอนในการนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้

3. ตรวจสอบคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย

ผู้วิจัยปรับปรุงและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย ฉบับปรับปรุง จำนวน 5 แผน โดยมีผลการตรวจสอบคุณภาพด้วยแบบประเมินมาตรฐานค่า ฉบับรายแผน พบว่าทั้ง 5 แผนมีระดับผลการประเมินดีมาก และฉบับภาพรวม พบว่าทั้ง 4 ด้านมีระดับผลการประเมินดีมาก

ผู้วิจัยได้มีการนำแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทยไปใช้ในการสอนเด็กปฐมวัย โดยมีคลิปบันทึกการจัดกิจกรรมทั้ง 5 แผนไว้ดังนี้

ตัวอย่างการจัดกิจกรรม
เพลงดอยตุง

ตัวอย่างการจัดกิจกรรม
เพลงวันเกิด

ตัวอย่างการจัดกิจกรรม
เพลงนกเขาน้ำจืด

ตัวอย่างการจัดกิจกรรม
เพลงสุพรรณหงส์

ตัวอย่างการจัดกิจกรรม
เพลงกวาวนกก

ภาพที่ 10 ภาพ QR Code คลิปบันทึกการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย (ภัทรธิดา ดีบัว, 2564)

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการบันทึกภาพการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย พร้อมทั้งนำเสนออธิบายรายละเอียดในการจัดกิจกรรม 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป ของทุกแผนการจัดการเรียนรู้

ภาพที่ 11 QR Code ภาพการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย
(ภัทรธีรา ดีสัว, 2564)

อภิปรายผล

1. มีการนำเพลงไทยเดิมมาใช้ในแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย

การเลือกเพลงไทยมาใช้ในแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย เป็นเพลงที่มาจากหนังสือเพลงสยามสำหรับเด็กโดยลูเชีย ทังสุพานิช และเจริญใจ สุนทรวาทิน (2526) มีทั้งหมด 16 เพลง ได้แก่ เพลงชาติ เพลงสรรเสริญพระบารมี เพลงวันเกิด เพลงหงษ์ทอง เพลงด้อยตรีง เพลงกะเกย เพลงร้องแม่ศรี เพลงเทพทอง เพลงนกเขาขันจุกกรู เพลงกราวนอก เพลงสุพรรณหงส์ เพลงกล่อมเด็ก เพลงนอนนิ่ง เพลงงามแสงเดือน และเพลงคืนเดือนหงาย มีรายละเอียดในแต่ละเพลงประกอบไปด้วยชื่อผู้ประพันธ์ทำนอง ภาษาไทย-ภาษาอังกฤษ ชื่อผู้ประพันธ์เนื้อร้องภาษาไทย-ภาษาอังกฤษ โน้ตเพลงไทยที่เขียนในรูปแบบโน้ตสากล เนื้อร้องภาษาไทย-ภาษาอังกฤษ และคำแปลภาษาอังกฤษ จุดประสงค์ของการทำหนังสือเล่มนี้ขึ้นมาเพื่อเป็นหนังสือที่รวบรวมเพลงไทยที่เหมาะสมสำหรับระดับชั้นอนุบาลและประถมศึกษา เกิดจากความตั้งใจของอาจารย์ลูเชีย ทังสุพานิช และอาจารย์เจริญใจ สุนทรวาทิน ที่เล็งเห็นว่ายังไม่เคยมีใครทำหนังสือเพลงไทยสำหรับเด็กเป็นรูปเล่มมาก่อน จึงรวบรวมเพลงไทยไว้สำหรับผู้สนใจที่จะนำเพลงมาหัดร้องหรือนำไปประกอบการเรียนในวิชาต่าง ๆ ผู้วิจัยมองเห็นว่าเพลงไทยที่อยู่ในหนังสือเพลงสยามสำหรับเด็ก ยังไม่เคยถูกนำออกมาใช้จริง จึงได้มีความตั้งใจนำเพลงเหล่านั้นมาใช้ประกอบกับแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย โดยผู้วิจัยทำการศึกษาวาริทัศน์คัดเลือกเพลงที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย จนพบคุณลักษณะของเพลงที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ใช้เครื่องมือนี้ในการวิเคราะห์เพลงไทยจำนวน 16 เพลง จากในหนังสือเพลงสยามสำหรับเด็ก จนพบว่าเพลงที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยอยู่ 5 เพลง ได้แก่ เพลงด้อยตรีง เพลงวันเกิด เพลงนกเขาขันจุกกรู เพลงสุพรรณหงส์ และเพลงกราวนอก แล้วนำเพลงทั้ง 5 นั้นมาบูรณาการกับกิจกรรมดนตรีในแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทยจำนวน 5 แผนได้อย่างลงตัว

2. มีการคัดเลือกเพลงไทยที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยผนวกกับกิจกรรมดนตรี

ผู้วิจัยนำเพลงไทยเดิมที่คัดเลือกแล้วนำมาผนวกเข้ากับกิจกรรมดนตรีทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ การฟัง การร้อง การเคลื่อนไหว การเล่น การสร้างสรรค์ และการอ่าน ที่มีความเหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับคำอธิบายของณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2561) ในหนังสือดนตรีศึกษา: หลักการและสาระสำคัญ ได้แก่ 1) การฟัง เด็กสามารถฟังเพลงไทยได้ 2) การร้อง เด็กสามารถร้องเพลงไทยได้ 3) การเคลื่อนไหว เด็กสามารถเคลื่อนไหวร่างกาย เช่น ตบมือ ก้าวเท้า กระโดด ได้ตรงตามจังหวะของเพลง 4) การสร้างสรรค์ เด็กสามารถแสดงออกทางได้อย่างมีอิสระตามความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ๆ ได้ 5) การเล่น เด็กสามารถเล่นเครื่องดนตรีได้อย่างถูกวิธี สามารถบรรเลงได้ถูกต้องตามทำนองและจังหวะ และ 6) การอ่าน เด็กสามารถอ่านสัญลักษณ์ทางดนตรีได้ เช่น ตัวอักษรที่แทนโน้ตดนตรี (ด ร ม ฟ ซ) และสัญลักษณ์ เช่น สัญลักษณ์สัญญาณมือ (Hand Signs) ที่สื่อแทนตัวโน้ต ในฐานะที่ผู้วิจัยทำงานด้านการสอนดนตรีไทย พบว่าเพลงทั้งหมด 16 เพลงที่อยู่ในหนังสือเพลงสยามสำหรับเด็กนั้น เป็นเพลงที่มีทำนองทั้งสั้นและยาว มีทั้งเพลงที่มีจังหวะและไม่มีจังหวะ เป็นเพลงที่มีทั้งความช้าและความเร็ว บางเพลงมีการร้องแบบเนื้อเต็มลักษณะเป็นคำ ๆ อย่างชัดเจนจับจังหวะได้ง่าย บางเพลงมีการร้องแบบลักษณะการเอื้อนที่เป็นการขับร้องเพลงไทยเดิม ดังนั้นจึงอาจจะมีเพลงที่ทั้งเหมาะสมและไม่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์เพลงไทยที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยจากหนังสือเพลงสยามสำหรับเด็ก เพื่อคัดเลือกเพลงที่เหมาะสมสำหรับนำมาจัดทำกิจกรรมดนตรีให้เด็กปฐมวัย ผลการคัดเลือกแล้วจาก 16 เพลง ได้ออกมาเป็น 5 เพลง ได้แก่ เพลง ต้อยตริ๋ง เพลงวันเกิด เพลงนกเขาขันจุกกรู เพลงสุพรรณหงส์ และเพลงกราวนอก (ภัทรธีรา ดีสัว และ วิชาลัมพ์ก เหล่าวานิช, 2566) ซึ่งทั้ง 5 เพลงที่คัดเลือกมาแล้วนั้น มีคุณลักษณะที่ฟังประสงค์ตรงตามเกณฑ์การคัดเลือกเพลง ได้แก่ เป็นบันไดเสียง C Pentatonic ฟังง่าย มีอัตราจังหวะที่ตบมือตามจังหวะได้ เนื้อร้องเต็ม สามารถร้องตามได้ รูปแบบทำนองไม่ซับซ้อน จำนวนท่อนเพลงไม่ยาวมากเกินไป มีเนื้อหาใกล้ตัวเด็ก ใช้คำศัพท์และภาษาที่เข้าใจได้ง่าย ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้เหมาะสมกับการใช้สอนเด็กปฐมวัย โดยแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทยนี้ แบ่งออกเป็น 5 แผนการจัดการเรียนรู้ตามจำนวนเพลงไทย 5 เพลง แผนการเรียนรู้ดังกล่าวทั้ง 5 แผนเป็นการผนวกระหว่างคุณลักษณะเพลงไทยที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยและกิจกรรมที่ครอบคลุมทักษะพื้นฐานทั้ง 6 ด้านได้อย่างลงตัวเหมาะสมกับการนำไปใช้สอนเด็กปฐมวัย

3. สร้างโอกาสพัฒนาการด้านดนตรีให้เด็กปฐมวัย

ในแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทยนี้ มีการกำหนดกิจกรรมที่ถูกออกแบบให้สอดคล้องกับทักษะดนตรี 6 ด้าน ได้แก่ การฟัง การร้อง การเคลื่อนไหว การเล่น การสร้างสรรค์ และการอ่าน (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2561) ซึ่งมีความสอดคล้องกับ Campbell and Scott-Kassner (2002) ที่ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางด้านดนตรีของเด็กปฐมวัย โดยแบ่งพัฒนาการ 4 ด้านตามช่วงอายุ กล่าวคือ 1) พัฒนาการด้านจังหวะในเด็กอายุ 3 ปี คือ สามารถเลียนแบบจังหวะสั้น ๆ ได้ เด็กอายุ 4 ปี คือ สามารถเคาะได้ตรงจังหวะ เด็กอายุ 5 ปี คือ สามารถตบมือเป็นจังหวะและมีรูปแบบได้ และเด็กอายุ 6 ปี

คือ สามารถแยกแยะจังหวะช้า-เร็ว สั้น-ยาว ได้ 2) พัฒนาการด้านเสียงในเด็กอายุ 3 ปี คือ แต่งเพลงในแบบของตัวเอง ซึ่งอาจไม่ตรงระดับเสียง ไม่ตรงจังหวะ และอาจไม่ไพเราะ เด็กอายุ 4 ปี คือ เข้าใจความแตกต่างของเสียงพูดและเสียงร้อง เด็กอายุ 5 ปี คือ ร้องเพลงช่วงเสียงเรีงงได้ และเด็กอายุ 6 ปี คือร้องเพลงช่วงเสียงโดถึงที่ได้ สามารถควบคุมเสียงที่ออกมาได้ 3) พัฒนาการด้านการเคลื่อนไหวในเด็กอายุ 3-4 ปี คือ ฝึกการเคลื่อนไหวจากการทำซ้ำ ประดิษฐ์และเลียนแบบท่าทางการเคลื่อนไหวใหม่ๆ เริ่มพัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่จากการกระโดด และเด็กอายุ 5-6 ปี คือ ตบมืออย่างเป็นจังหวะ สามารถเดินรำพื้นบ้านได้ มีพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กจากการวาดภาพ และ 4) พัฒนาการด้านการเล่นเครื่องดนตรีในเด็กอายุ 3-4 ปี คือ มีความสม่ำเสมอของจังหวะนาขึ้น ลักษณะการเล่นที่เหมาะสม ได้แก่ การตี การถู การเขย่า และ เด็กอายุ 5-6 ปี คือ มีความสัมพันธ์กันระหว่างมือและตา เครื่องดนตรีที่เหมาะสม ได้แก่ ฉาบ ฉิ่งนิ้วมือ กลอง บองโก คีย์บอร์ด เป็นต้น จะเห็นได้ว่ากิจกรรมดนตรีที่ถูกกำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทยนั้น เป็นกิจกรรมที่สร้างพัฒนาการทั้ง 4 ด้านตามที่ Campbell and Scott-Kassner (2002) ได้อธิบายไว้ แต่มีข้อสังเกตเห็นว่าแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทยนี้ มีทั้งหมด 5 แผน ตามจำนวนเพลงไทยที่ได้ถูกคัดเลือกแล้วนั้น เป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องกัน 5 ครั้ง ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 คาบ โดยในแผนการจัดการเรียนรู้ฯ จะมีกิจกรรมทักษะดนตรีที่ถูกออกแบบไว้ไม่ครบทั้ง 6 ด้านใน 1 แผนฯ เป็นเพราะว่าหากให้เด็กปฐมวัยเรียนรู้ทักษะดนตรีทั้ง 6 ด้านไปพร้อมกันในเวลาเดียวกัน อาจจะมากไปสำหรับเด็กเล็ก ทำให้เด็กเรียนรู้อย่างมีอุปสรรคมากเกินไป อีกทั้งครูผู้สอนอาจจะวัดและประเมินผลได้ยากอีกด้วย จากที่พบว่าแผนการจัดการเรียนรู้ฯ มีการออกแบบกิจกรรมทักษะดนตรีเอาไว้อย่างละ 2-3 ทักษะดนตรีนั้น ผู้วิจัยมองว่ากำลังดีต่อการใช้สอนเด็กให้เกิดความเข้าใจและสนุกไปด้วย

นอกจากนั้นผู้วิจัยยังได้มองเห็นประเด็นที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือ การนำเพลงไทยเดิมมาใช้ในแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย ด้วยวัฒนธรรมของการนำเพลงไทยเดิมไปใช้ มักจะอยู่กับการบรรเลงเครื่องดนตรีทั้งรูปแบบการบรรเลงเครื่องดนตรีชิ้นเดียวหรือหลายชิ้นรวมกันเป็นวงดนตรี และโอกาสในการบรรเลงก็เป็นไปตามวาระสำคัญที่อยู่ในวัฒนธรรมการบรรเลงดนตรีไทย ดังนั้นการที่นำเพลงไทยเดิมมาวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีความเหมาะสมกับการนำไปใช้กับเด็กปฐมวัย แล้วนำเพลงไทยเดิมนั้นมาใช้ผนวกกับกิจกรรมดนตรีเพื่อให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนาน เข้าใจง่าย และเป็นไปได้ที่จะเกิดความชื่นชอบต่อเพลงไทยมากขึ้น เด็กอาจรู้สึกอยากฟังเพลงไทยเพิ่มเติม ค้นหาเพลงใหม่ ๆ หรือเพลงอื่น ๆ ด้วยความสนใจของตนเองต่อไป นอกจากเจตคติที่ดีขึ้นต่อเพลงไทยแล้ว เด็กยังมีโอกาสพัฒนาทักษะด้านดนตรีที่เกี่ยวข้อง เช่น การฟังเพลงไทยและเข้าใจจังหวะ การอ่านสัญลักษณ์ทางดนตรี การร้องเพลงไทย การใช้ทักษะทางภาษาผ่านเนื้อร้อง ตลอดจนการเคลื่อนไหวและการตบมือให้ถูกต้องตามจังหวะ ทักษะเหล่านี้ล้วนส่งเสริมพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย สมอง สมาธิ และความเพลิดเพลินในการเรียนรู้ดนตรีไปพร้อมกัน หากการจัดการเรียนรู้สามารถสร้างประสบการณ์เช่นนี้ได้ อาจเป็นจุดเริ่มต้นให้เด็กเกิดความรักและความผูกพันต่อดนตรีไทย รวมทั้งช่วยเปลี่ยนมุมมองดั้งเดิมที่มองว่าเพลงไทยเป็นสิ่งที่ “เก่า เชย ช้า ฟังยาก หรือ

เข้าใจยาก” ไปสู่ความเข้าใจใหม่ที่ว่าเพลงไทยสามารถเข้าถึงได้และมีความสนุกสนานเช่นเดียวกับเพลงประเภทอื่น

4. แนวทางการสอนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21

จากการค้นคว้าข้อมูลพบว่าปัจจุบันการสร้างประสบการณ์ด้านดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยยังไม่ค่อยได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ในยุคใหม่ ไม่ได้รับการแก้ไขปัญหาย่างตรงจุด ตามที่ ปริยานันท์ พร้อมสุขกุล (2561) กล่าวว่า สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนดนตรีปฐมวัย มีประเด็นสำคัญ 4 เรื่อง คือ 1) ผู้ปกครองขาดความรู้ความเข้าใจในการเรียนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยที่เหมาะสมกับช่วงวัย เน้นการปฏิบัติเครื่องดนตรี แทนที่ควรมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะความเป็นนักดนตรีและทักษะชีวิตของเด็ก 2) ครูสอนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยมีจำนวนไม่เพียงพอทั้งปริมาณและคุณภาพ การสอนดนตรีเด็กปฐมวัยมีความเฉพาะที่ครูจำเป็นต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็กปฐมวัย รวมทั้งพัฒนาการด้านดนตรี จิตวิทยาการสอน สื่อการสอนและวิธีการสอนดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย อีกทั้งครูปฐมวัยขาดองค์ความรู้สำหรับการจัดประสบการณ์ด้านดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัย แม้มีการอบรมการสอนดนตรีแต่ก็ไม่ตอบโจทย์ครูปฐมวัย ทำให้ครูปฐมวัยขาดความรู้จริงในสิ่งที่สอน ขาดทักษะนำไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม 3) ความพร้อมของตัวผู้เรียน สภาพสังคม วิธีการเลี้ยงดูทั้งจากที่บ้านและที่โรงเรียนส่งผลต่อความมั่นใจ ขาดเรื่องกระบวนการคิด อีกทั้งค่านิยมเรื่องการแข่งขันเท่านั้น 4) ด้านสื่อกระแสสังคมและความนิยมภายในกลุ่มผู้ปกครอง เมื่อการเรียนดนตรีเป็นกระแส ผู้ปกครองอาจขาดการศึกษาข้อมูล ขาดความเข้าใจที่แท้จริง ส่งผลให้เกิดปัญหาในการส่งบุตรหลานมาเรียนดนตรี เช่น ขาดความต่อเนื่อง และความคาดหวังไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ควรเป็น ซึ่งประเด็นเหล่านี้เป็นตัวสะท้อนปัญหาของการจัดประสบการณ์ด้านดนตรีปฐมวัยมาอย่างยาวนาน

ความตั้งใจของผู้วิจัยในการนำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย เพื่อจะสรุปข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 3 แหล่ง ได้แก่ 1) เอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) ผลการวิเคราะห์แบบประเมินมาตรฐานค่า และ 3) ข้อเสนอแนะที่ได้จากแบบสัมภาษณ์แนวคิดจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน มาสังเคราะห์เป็นแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีโดยใช้เพลงไทย เพื่อให้ครูสอนดนตรีใช้เป็นเครื่องมือหรือเป็นแนวทางปฏิบัติในการสอนเด็กปฐมวัยได้อย่างมีคุณภาพ รู้จักและเข้าใจพัฒนาการของผู้เรียน โดยเน้นการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อสนองผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามลักษณะครูปฐมวัยที่ดีในศตวรรษที่ 21 (วิสาร์ตน์ ทองเพ็ชร, 2559) ดังนั้นแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทยนี้ จึงน่าจะมีประโยชน์ต่อวงการครูปฐมวัยอย่างมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการนำแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทยไปใช้ในการสอนจริงพบว่ามีความหวังในเรื่องการใช้อุปกรณ์หรือสื่อการสอนที่อาจก่อให้เกิดการบาดเจ็บต่อผู้เรียนได้ เช่น แผนการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีที่ 3 เพลงนกเขาขันจุกกรู ผู้วิจัยได้นำผ้าโปรงมาทำเป็นปีกนก ซึ่งจำเป็นต้อง

ใช้เพิ่มกลัดในการยึดผ้าโปรงให้ติดไว้ที่ด้านหลังคอเสื้อของผู้เรียน ครูหรือผู้ปกครองควรเข้ามามีส่วนร่วมในแผนการจัดการเรียนรู้นี้ นอกจากนี้ในแผนการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีฯ ที่ 4 เพลงสุพรรณหงส์ ผู้วิจัยได้นำฟิวเจอร์บอร์ดมาตัดทำเป็นแบบจำลองเรือสุพรรณหงส์ พบว่าในส่วนหัวและส่วนท้ายเรือเป็นมุมแหลมคมที่อาจก่อให้เกิดการบาดเจ็บต่อผู้เรียนได้เช่นกัน ดังนั้นผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ควรออกแบบรูปทรงเรือให้มีความโค้งมน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. บทความวิจัยครั้งนี้ เป็นการนำเพลงไทยในหนังสือเพลงสยามสำหรับเด็ก มาใช้ในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเพลงไทยจากหนังสือเล่มอื่นๆ เช่น เพลงสำหรับเยาวชน เพลงวิทยุโรงเรียน เพลงกล่อมเด็ก เพลงประกอบการละเล่นไทย เพลงการละเล่นประเพณีไทย เป็นต้น
2. แผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีครั้งนี้ เหมาะสำหรับเด็กปฐมวัย ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมดนตรีโดยใช้เพลงไทย สำหรับเด็กวัยอื่นๆ เช่น ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). รายงานการสังเคราะห์รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูต้นแบบ (ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542): รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้การศึกษาปฐมวัย. บริษัท ดับบลิว เจ พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. โรงพิมพ์มิตรสัมพันธ์กราฟฟิค.
- จิรภัทร แก้วภู. (2547). หลักและวิธีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้. โรงพิมพ์ศิริภรณ์ ออฟเซ็ท ขอนแก่น.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2540). กิจกรรมดนตรีสำหรับครู. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2561). ดนตรีศึกษา: หลักการและสาระสำคัญ (พิมพ์ครั้งที่ 10). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัชชา โสคติยานุรักษ์. (2549). ทฤษฎีดนตรี (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐพร สุดดี. (2562). ทักษะและเทคนิคการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวสำหรับเด็กเล็ก. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปริญญานันท์ พร้อมสุขกุล. (2561). ดนตรีกับทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จ. *Veridian E-Journal*, 11(2), 1775-1790.
- พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562. (2562). *ราชกิจจานุเบกษา*, 136(56 ก), 5-16.
- ภัทรธีรา ดีสัว. (2564). แนวทางการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงไทย [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ภัทรธีรา ดีสัว, & วิชาลัมพ์ก์ เหล่าวานิช. (2566). การวิเคราะห์เพลงไทยที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยจากหนังสือเพลงสยามสำหรับเด็ก. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*, 9(1), 89-103.
- มีเกียรติ เวสารัช, และคณะ. (2556). การศึกษาผลการใช้สื่อการเรียนการสอนดนตรีด้วยวิธีนำภาพแสดงแทนสัญลักษณ์ตัวโน้ต ในการเล่นอังกะลุงเพื่อพัฒนาผู้เรียนที่มีปัญหาด้านการอ่านตัวโน้ตของนักเรียนระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 3 โรงเรียนสมิทธิพงษ์ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 7(3), 73-82.
- ยุพิน รัตน์เถลิงศักดิ์. (2543). การวิเคราะห์เพลงที่ใช้กิจกรรมการสอนร้องเพลงในโรงเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลูเซีย ทังสุพานิช, & เจริญใจ สุนทรวาทิน. (2526). *เพลงสยามสำหรับเด็ก*. คราฟท์แมน เพรส.
- วิสารรัตน์ ทองเพียร. (2559). ครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21. <https://www.gotoknow.org/posts/619231>.
- สิขณันต์เศก ย่านเดิม. (2558). แนวคิดทฤษฎีการสอนดนตรี. *วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 19(2), 21-31.
- สุภางค์ จันทรานิช. (2561). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 24). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ตีรภานนท์. (2557). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 12). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2568). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2568 สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- อชรา เอ็บสุขสิริ. (2557). *จิตวิทยาสำหรับครู* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Campbell, P. S., & Scott-Kassner, C. (2002). *Music in childhood: From preschool through the elementary grades* (2nd ed.). Schirmer/Thomson Learning.